

כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

מג.

עין משפט נר מצוה

ב א ב טו"ע י"ד ט"ו
קמ"א ספ"ג:
ב ג ד ה ו"ט פ"ח
מחלוקת
טו"כ הלכה ט"מ ע"ג
כ טו"ע י"ד ט"ו קמו
ספ"ד:
ב א ר י"ט פ"ו מהלכות
גולה ואזכרה הל' ג
סמ"ע ע"ג עד טו"ע ח"מ
סימן נ"ט ספ"ד:
ב א ד י"ט ט"ו פ"א
הלכה ז סמ"ג ט"ו
טו"ע ח"מ ט"ו ספ"ד:
ל ה ח"מ פ"ו מהלכות צ"מ
המורה הלכה י טו"ע
י"ד סימן קמ"א ספ"ד ח:
ט [ח"מ ט"ו פ"א הל' טו"ע]:
י [ח"מ ט"ו הל' טו"ע]:

תורה אור השלם
1. לא תעשוף אתי אלקי
כסף ואח"כ יזב לא
תעשור לך:
שמות כ"ט

רבינו הגאון

שמשי ומציעתא אי
אפשר לאוקמה במוצא
דקתני כל הפרצופות
מותרין חוץ מפרצוף אדם
וכבר שנינו כי המוצא
צורת חמה ולבנה ודרקון
הוא האסור הוא המוצא
צורת אדם מותר ופריקין
חרי פריקין. חד וישא
וסיפא במוצא ומציעתא
בעושה וברוב הונא
דרבינו ר' יוחנן ב"ר אבא
רבא ואוקמינהו כוליה
במוצא ורבי יהודה היא
ומציעתא דאסור פרצוף
אדם רבי יהודה לטעמיה
דתניא רבי יהודה מוסיף
אף דמות מניקה וטרפס
ומפרשין מניקה שעושיין
אוהב כמין אשה מחוקת
אף דמות מניקה וטרפס
הוא הכא בר חייבא אמר
היה שיהיה אם כל חיל
טרפס כלומר מושל
ומכלכל כל העולם צורת
איש כיופי שהיה שר
מפיס והוא נדבק בגיורא
בידיה. דרקון לשון יון
הוא: ת"ר איזו היא צורת
דרקון פי' ר' שמעון בן
אלעזר כל שיש לו ציצין
בין פרקיין אין פרקיין
א"ר חמא בר חנינא
הלכתא כ"ר שמעון בן
אלעזר. א"ר יהושע בן לוי
פעם אחת הייתי מהלך
אחר: ר' אלעזר הקפר ברבי
ומצא טבעת בדרך ועליה
צורת דרקון ולא הגביהה
עבר עובד כוכבים קטן
ולא אמר כלום עבר עובד
כוכבים גדול אמר לו
בטלה ולא קבל ממנו
טטור ובטלה ש"מ תלת
ש"מ עובד כוכבים מבטל
עבודת כוכבים שלו ושל
חבירו ש"מ עובד כוכבים
מבטל עבודת כוכבים בעל
הבית ור"מ והני מילי
גדול שיועד בביב עבודת
כוכבים ומשמשה הוא
שומט. מגדף בה רבי
חנינא לית ליה לרבי
אלעזר הקפר ברבי הא
דתנן המוצא בטרטיא
ובפליטא ובכל מקום
שהרבים מצוין שם הוי
אלו שלו מפני שהבעלים
מתיישבין מהן. אמר אביי
נתי דמינה מי מייאש וכו':
תנן התם בראש השנה

רשב"ם גרים סר אפס. כלומר אמרו לו עיין ותדקק כי אפס
מבוזה וכן נמצא הרבה סר (לשון סר) סכילא (חולין יט.)
סייר נכסי (שם דף קה): **הלכה** בר"ש בן אעזר. פי' רשב"ם
ואפילו אי משכחת תנא דפליג: **ש"מ** עובד כוכבים מבטל עבודת
כוכבים ש"ו וש"ל חבירו. תימה אמאי
לא נקט גמי ש"מ ישראל אינו מבטל
עבודת כוכבים של עובד כוכבים דאי
משום דמשה הוה לקמן פרק רבי
ישמעאל (דף נג.) הא לעובד כוכבים
מבטל גמי ממני' היא ויש לומר משום
דפשיטא ליה לא אצטריך לאשמעינן
דהא לקמן גמי ממני' נמי פריך פשיטא
והוצרך להעמידה שם לו זה שותפת
ואפ"ה אין כאן רבותא אלא מן הדיוק
ישראל הוא דאינו מבטל אצל עובד
כוכבים מבטל אף על גב דלית ליה (ד)
שותפות ומשמע לן דישראל אלעזר
דעובד כוכבים פלג אצל ישראל אחר
שאין לו זה שותפות כלל פשיטא לן
דאינו מבטל ולכן פשיטא כאן דלא
היה לו שותפות: **ולית** (ה) (המציל)
בו'. וא"ת תקשה ליה אמתני' דקמני
מתני' מלא תבנית יד וכו' הרי אלו
אסורין ורמיניה המלול כו' וי"ל דמתני'
איכא לשנויי דמלא במוקדם שאין רבים
מזיינין אצל הכהן בעובד (ח) דרבי
קמני שהיה מהלך בדרך:

איידי דרביה יקרים מובין א"ה
עובד כוכבים. והא דלמני'
לקמן (דף נג.) מכרה או משכנה
(לזורק) (לזורק) ישראל מותרת משום
דבטלה וקא מפשט (ד) דה"ה כשאלו זורק
נמי מנדפריך עלה מההיא דהלוקח
גרוטאות ולא קאמר דאיידי דלמני'
יקרים מוזנין לה לעובד כוכבים וי"ל
דשאני הכא דאיכא תרי ספקיי
לאיסורא שמה עובד כוכבים ימלאנה
ויעזנה ואף אם ימלאנה ישראל שמה
איידי דלמני' כו' אצל התם ליכא אלא
חדא ספקיה דהא קיימא היא צד
ישראל ולהני ולא מבטל לה:

אכסדרה תבנית אולם.

שהאולם היה פרוץ
צמולאו לרוח מזרחית וה"ר אמרין
בלא יחפור (ג"כ דף כה): עולם
לאכסדרה הוא דומה רוח לפנות
אינה מסודרת ומ"מ קרי ליה פתח
האולם הצרבה מקומות צמלמו כו'
פתח המשכן שהיה פרוץ צמולאו לרוח
מזרחית וקרי ליה פתח צפסוק:
לא תעשוף אתי (א) תימה כיון דפרצוף
אדם לחודיה אסור אמאי
אצטריך לאסור דמות שמשים שצמרוס
וי"ל דודאי ליכא למעלה שום ממשך
ושקף ואופן וכרוז דמות אדם ממש
דה"ר אמרין צפ"ק דלגינה (דף טו.)
דליכא עורף וא"ת כיון דפרצוף אדם
לחודיה אסור אמאי אצטריך לאסור
דמות ארבעה פנים צדדי תיפוק לה
דאיכא דמות אדם וי"ל לחייב אף
צמלא פרצוף אדם והשלים לדי' פנים
אי נמי לעבור בשני לחוין ויש לדקדק
מדלא קאמר אלא ש"מ דדרשא דלא

הני אין. שמשין שצמרוס. אצל זורת דרקון דאינה צמרוס שרייה:
מניקה. אשה מניקה בן: סר אפס. (ט) סקר ונעשה שר: והפיס את
כל העולם. בשני רעזון. והפיס כמו והפיס דעתו. אלמלא פרצוף אדם
לרבי יהודה אסור: והוא דנקט גיורא וקא כילי. (ט) אסור על שם יוסף
אצל פרצוף אדם גירדא שרי בהנהגה:
לזין. תרגום של סנפרי'ט. לשון אחר
כמו שערות: פרקיו. חליתו: הלכה
כ"ש. שאס אין לו גזין מותר:
בציני. כלומר אדם גדול וכן קורין
לו בציניו: מלא טבעת. ולא הגביהה
עד שצטלה העובד כוכבים: סטרו.
הכהו על הלחי: וטו של יס. לשון
יס החורר לחאוריו עשר וממש עשרה
פרסאות ושטרף כל מה שמואל צדק
חרטו וכן עושה בכל יוס: שלויס.
כשהנה גדל ויואל על גדותיו ופושט:
מתיישבין מהן. ויין דלייאש עובד
כוכבים בטלה מדעתיה דלא למפלחה
ותו לא צריך לנטולה: **מאיסורא** מי
מייאש. עדיין העובד כוכבים שאינה
קורא לה עבודת כוכבים דמימר אמר
וכו': **דמוס זורום** לצנוט גרסינן: כזה
ראיסם. כדי לצדקן אס יהיו דברייהס
מבוויס: לא טעשו דמוס שמש.
הכל לא גרסינן צמרוס: **שאפשר**
לעשות ממוסן. ממש כגון שמשין של
מטה חזר ואולם והיכל ומגורה אצל
שמשין של מעלה שאי אפשר לעשות
כמותן ממש אלא לזיר דוגמתן מותר:
צית סניס היכל. צארכו ורצחו ורמו
ושיעור מדת פתחיו אצל אס שהתנה
במקלט מותר: **אזן עושה**. מגורה
של חמש נרות ושל של שמונה
שאין דומין לשל מקדש. ושל שבעה לא
יעשה שהיא כשל מקדש ואפילו של
שאר מיני מתכות שאף היא אע"פ
שאינה של זהב כשרה במקדש כדלפי'
צהקומץ רבה (מנחות דף כח): מכלל
פרט וכלל אצל של עץ שרי דאינה
כשרה במקדש דהפרט שפירש ממכת:
רבי יוסי כ"ר יהודה אמר אף של עץ
לא יעשה. שאף היא כשרה במקדש:
ומלכות צית חשמונאי עשאיה
במקדש של עץ לאחר שטימאו ויניס
את ההיכל ונטלו כל כליו וגברה יד
צית חשמונאי ונכחו. דרבי יוסי צר
יהודה דריש ליה בציניו ומעוטי
ועשית מנוגרת' ריבה זהב טטור מינטע
מקשה תיעשה המנוגרת חזר וריצה
ריצה כל מיני ומיעט חרס:
צבען. צדיל: **המשמשין** לפני
צמרוס. אלמלא שמשין עליונים קאסר:
ארבעה

הגהות הב"ח
(א) גיורא ומבוויסין
בצנץ: (ב) רש"י ד"ה סר
אפס סר שנעשה שר:
(ג) ד"ה הוא וכו' וקא
כיל על שם כ"ל וימת
אסור נמקט: (ד) ד"ה
ד"ה ש"מ וכו' דלית לה
בה שותפות וכו' פשיטא
ליה כאן דלא היה לו זה
שותפות: (ה) ד"ה ולת
וכו' בעובד דר"א
הקפר ברבי קמני:
(ו) ד"ה חרי וכו' וקא
מפרש ר"י דה"ה:
(ז) ד"ה לא תעשוף אתי
לא תעשוף אתי מיהו
כיון וכו' דליכא בהוה
עורף: (ח) בא"ד דרשה
דלא תעשוף אתי לא
תעשוף אתי אלא אפ"ה
וכי' כולה צמלא דלדידיה
גמי לא תקוץ:

אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית אולם חצר תבנית עזרה שולחן
תבנית שולחן מגורה תבנית מגורה אבל הוא עושה של ה' ושל ו' ושל
ח' ושל ז' לא יעשה אפילו של שאר מיני מתכות רבי יוסי בר יהודה
אומר אף של עץ לא יעשה בדרך שעשו בית חשמונאי אמרו לו משם ראייה
שפרודין של ברור היו (ט) וחופן בבעץ העשירי עשאום של כסף חזרו והעשירו
עשאום של זהב ושמשין שאי אפשר לעשות כמותן מי שרי והתניא (ט) לא
תעשוף אתי לא תעשוף בדמות שמשי המשמשים לפני במרום אמר אביי
לא

תעשוף אתי (ח) אמאי אריבא דכולי עלמא ואפילו אריבא דרשב"י דאוקי מנתי' דלעיל כולה צמלא ולדידיה לא תידוק מיניה דעשיית אדם ומותרת
דודאי אסורה היא וכן משמע לקמן דקאמר טבעת שחותמה שוקע אסור לחמוס זה ומסתמא היינו צפרצוף אדם דאין רגליין
לחמוס צורת כוכבים ומולות וכן הלכה דפרצוף אדם אסור לחמוס ואסור לעשות ומיהו אותם זורות אדם שזועים צדדיים
צצעים וכן צרקמה מותרין כיון שאין להם פרצוף שלם אלא חצי פרצוף (ט):

דמות צורת לבנות היו רבין גמליאל בעלייתו כו' פי' לבנות צורת לבנה גדולה ופחותה ממנו. ומקשינן ומי שרי והכתבי לא תעשוף אתי לא תעשוף בדמות שמשי משמשין לפני. ופריך אביי לא אסרה תורה אלא משמשין שאפשר לעשות
כמותן כדנתניא לא יעשה אדם בית דמות היכל מ' אמה ארכו וכו' אמה רחבו אכסדרה תבנית אולם כו' אבל שמשינן כנון חמה ולבנה וכיוצא בהן שא"א לו לאדם לעשות כמותן לא אסרה תורה ומקשינן איני התעשוף אתי